

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H. C. ROSTED • DEN GAMLE SKOLE
PÅ FOLEHAVEVEJ I HØRSHOLM

H. C. ROSTED DEN GAMLE SKOLE PÅ FOLEHAVEVEJ I HØRSHOLM

H. C. ROSTED • DEN GAMLE SKOLE
PÅ FOLEHAVEVEJ I HØRSBOLM

UDGIVET SOM PRIVATTRYK NYTÅR 1966 AF FINN ROSETZSKY

For godt et halvt hundrede år siden var Hørsholm en lille hyggelig provinsby, og i Traps »Danmark« kaldtes den en »velbygget Flække«. Om sommeren kunne man gå gennem lange, skyggefulde alleer, der førte ind til Hovedgaden, hvor brolægningen var så knudret og toppet, at det næsten kunne føles, som om den rullede under ens støvlesåler. I de senere år har byen været præget af en voldsom udvikling. Den har skiftet udseende. Alleerne er borte, og de gamle huse rives ned for at give plads for store, moderne forretningsejendomme.

Langs Folehavevej nær den gamle slotsholm og historiske slotshave finder man endnu alt uforandret. Her er idyllen bevaret, og her er synlige minder om den tid, da det prægtige Hirschholm lå ude på slotsholmen og spejlede sine hvide mure i slotsdammene.

Hvor Folehavevej i et skarpt sving drejer forbi den store kavalerbolig, ligger sognets gamle skole, hvis bygningshistorie er nøje knyttet til slottets.

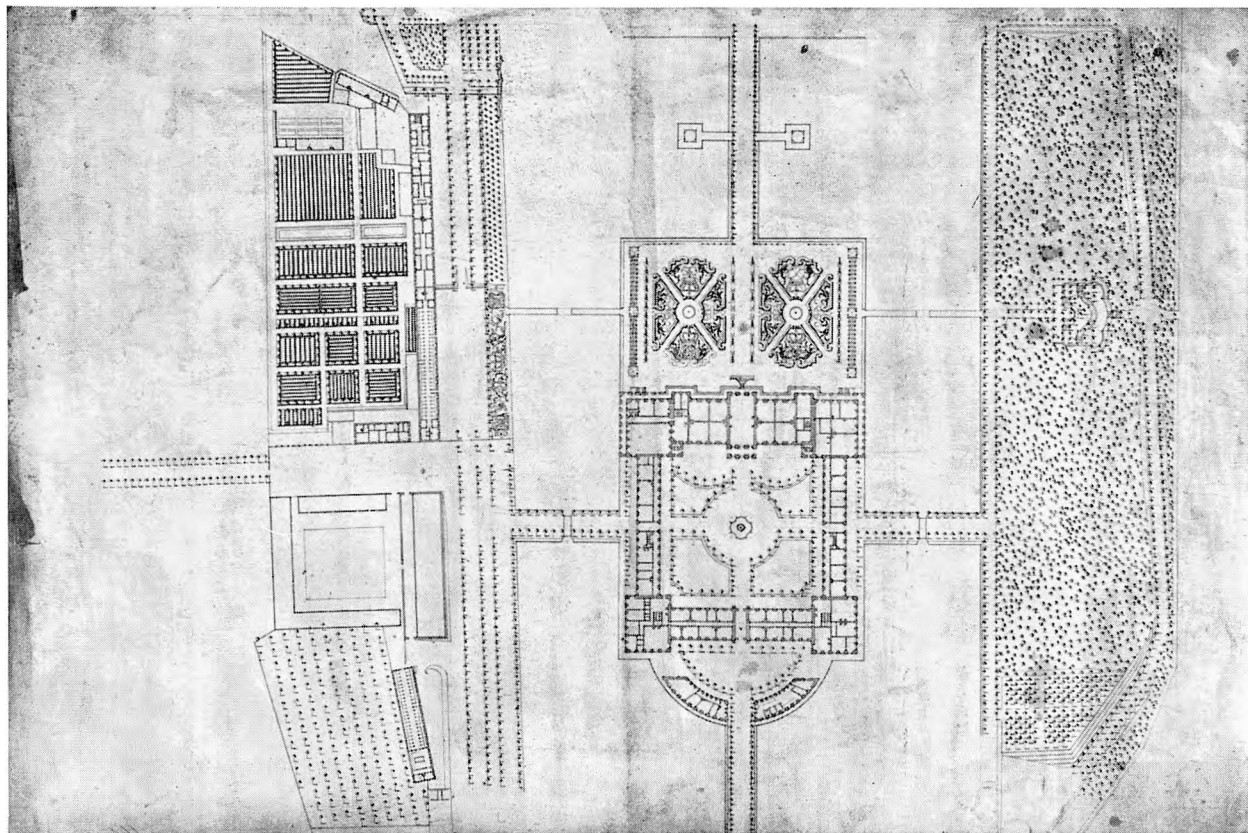

Allerede længe før dronning Sophie Magdalene byggede sit slot, lå her en bygning, som var slotsgartnerens bolig. Den er vist på en tegning, som findes i Hørsholm Egnsmuseum, men der er ikke bevaret nogen som helst oplysning om, hvornår den er opført. I 1724 påbegyndte man opførelsen af kavalerbygningen, det store domestikhus, som man dengang kaldte det, og slotsgartneren fik fra nu af sin bolig her.

Den tidligere slotsgartnerbolig findes indtegnet på en stor, usigneret plan i Rigsarkivet, en plan, der må stamme fra tiden omkring 1741, og på denne plan – der for øvrigt aldrig har været offentliggjort – ser man endda, hvorledes husets ruminddeling har været. Bygningen findes også angivet på Lauritz de Thurahs' grundtegnning over slottet og slotshaven i »Danske Vitruvius« fra 1749.

Da amtsforvalter Christian Ulstrup fratrådte sit embede 1759 og overleverede det til sin efterfølger Oluf Holm, blev der optaget et såkaldt generalinventarium, hvor ikke blot amtets bøndergårde, husmandssteder

Plan over Hirschholm slot, en del af haven og bygninger, der hørte til slottet.
Usign. tegning fra ca. 1740, vistnok af Nic. Eigtved. (Rigsarkivet)

---

og andre huse, der var bortfæstet, blev opført, men også de bygninger, der lå uden for slotsholmen langs Folehavevej. Efter denne fortegnelse fremgår det, at den gamle gartnerbolig var overladt en Christopher fisker. Han havde i en længere årrække været i dronning Sophie Magdalenes tjeneste. Fra gartnerbolig var huset altså nu blevet fiskerhus, og som sådan blev det benyttet århundredet ud.

Ferskvandsfiskeriet havde tidligere været af betydeligt omfang, snart var det drevet for kongelig regning, snart var det bortforpagtet, men det blev efterhånden mindre og mindre, hvorefter regeringen 1794 besluttede helt at opgive det og sælge fiskedammene og søerne. Der var derfor ikke mere brug for en fisker, og huset på Folehavevej stod tomt, rede til anden benyttelse. Længe stod boligen ikke ledig. Den blev ret omgående taget i brug til et helt andet formål; den blev nu anvist sognets skolelærer som embedsbolig.

---

lig skole. Allerede 1716 havde kong Frederik IV's dronning Louise oprettet en almueskole i Rungsted, og da Hirschholm 1739 var blevet købstad, havde beboerne flere gange forgæves ansøgt om at få en skole i byen. Det blev nægtet dem; en sådan måtte de selv bekoste, og det havde de fattige borgere ikke råd til.

I 1785 var den »hæderlige og vellærde« Friderich Tüchsen blevet kaldet til skoleholder i Rungsted og sognedegn ved Hirschholm menighed. På denne tid var der rejst en stærk stemning for, at Hirschholm og Rungsted kunne blive et selvstændigt kirkesogn. Hidtil havde Birkerød sogn strakt sig helt til Sundet, og beboerne havde måttet søge til Birkerød kirke. Man havde ganske vist fra regeringens side befriet menigheden for den lange vej til Birkerød ved at lade præsten i Søllerød prædike for befolkningen i Hirschholm slotskirke, men det var ingen god løsning. Befolkningen ville have sin egen præst, og ved kongelig resolution d. 7. maj 1790 blev Hirschholm sogn gjort til et særligt præstekald, udskilt

---

fra Birkerød sogn, og samtidig imødekom man beboernes andragende om at få almueskolen flyttet til Hirschholm.

Det var dog kun et par år, lærer Tüchsen kunne glæde sig over at have fået sit ønske opfyldt at få skolen flyttet. En bælgmørk aften ved juletid 1793 forvildede han sig på Folehavevej på vej til sit hjem. Han trådte ud i Slotsdammen og druknede i det dybe vand på det sted, hvor der var afløb til »Smedehullet« (et vandløb, der før i tiden langs Ridebanen forbandt Slotsdammen og Dronningdammen). Præsten bemærker i kirkebogen, at ulykken skete på grund af mørket, og det var en meget taktfuld notits, der skulle redde skolelærerens gode navn og rygte. Kort forinden var nemlig en anden af byens kendte mænd, en fuldmægtig Jens Kraagsgaard ved amtstuen, druknet i et morads ved Ridebanen, som var »bekvemmt at falde i, endog for et ædrueligt, endsige for et ventelig drukket menneske«.

En ny lærer blev kaldet, Johan Severin Petersen hed han, og han fik

---

Den gamle skolebygning og lærerboligen ca. 1900. Foran døren sidder frk. Kanitz. Fotografi

---

bolig i det gamle fiskerhus. Han var slesviger af fødsel, og 15 år gammel var han blevet garderobedreng hos hertugen af Glücksborg, der lagde mærke til drengens musikalske evner, fik ham sat i lære hos stadsmusikanten i Flensborg, hos hvem han siden opnåede at blive svend. Han fik lyst til at komme til København, og i 1789 kom han med admiral Schindel – det var ham, der havde bygget Folehavegård – ud på et længere togt som skibstrompeter. Senere opholdt han sig i København, hvor han spillede til baller på slottet og i nogle klubber.

Han fik imidlertid lyst til lærergerningen, tog 1794 lærereksamen fra Blågårds Seminarium og blev straks efter kaldet til lærer ved skolen i Hirschholm.

Han skal have været en meget dygtig lærer, lidt ud over det almindelige efter datidens forhold. Han havde mange interesser. I de ernæringsfattige tider under Napoleonskrigene syslede han med en praktisk anvendelse af kartoflerne, der på den tid endnu kun blev benyttet i ringe grad.

Navnlig var lærer Petersen interesseret i at fremstille kartoffelmel. Det lykkedes ham at konstruere en særlig maskine til at rive og skære kartofler på, og han forsøgte at bage brød af kartoffelmel. I 1802 indsendte han til det kongelige landhusholdningsselskab tre brød, et bagt af kartoffelmel alene, et andet af kartofler og rugmel med vand og et tredje af kogte kartofler med så meget rugmel, som blandingen kunne tage uden vand. Landhusholdningsselskabet anerkendte hans opfindelse og belønnede ham ikke blot med en medaille, men også med et pengebeløb. Med stor grundighed havde Johan Petersen studeret dr. Jenners skrift om vaccination, og han gav sig i lag med selv at fremstille vaccine og prøvede virkningen på sin ældste søn. Den stakkels dreng blev vaccineret mange gange; han tog dog ingen skade af det, i hvert fald blev han over 80 år gammel. Da læreren havde indhøstet så mange erfaringer, som han fandt fornødent, udgav han et lille skrift herom. Det blev godt modtaget. Det kongelige landhusholdningsselskab tildelte ham en ærespris,

---

et sølvbæger med inskription, og fonden ad usus publicus bevilgede 150 rd. til indkøb af skriftet, der skulle uddeles blandt præster, degne og skoleholdere på landet.

Lærer Petersen var også interesseret i lokale forhold og var blandt dem, der ville have en kirkegård i Hørsholm. Man opnåede, at staten stillede det fornødne areal til rådighed, og Petersen ville gerne have den store ære at være den første, der blev begravet på den ny kirkegård. Der var dog også en anden borger i Hørsholm, der havde samme ambitioner. Det var maler Kanitz.

Pludselig blev læreren meget syg. Han havde fået en stor byld i halsen, og lægen havde vist opgivet ham, i hvert fald var han selv aldeles overbevist om, at han ville dø. Han lod spænde for sin vogn og kørte med sin kone og sine børn op ad den stejle kirkegårdsbakke, stod af ved indgangen til kirkegården og viste, hvor han ville ligge, idet han tilføjede, at der på hans gravsten skulle stå: Her hviler uden anger den første

*Skolebygningen ca. 1920,
i baggrunden ses
kavalerbygningen:
for reguleringen af
Folehavevej.*

---

kirkesanger. Så steg han op på vognen for at køre hjem. På vejen ned ad bakken mod skolen gav hesten et så voldsomt ryk i vognen, at lærer Petersen faldt bagover; der gik hul på bylden, og han reddede livet. Kort efter døde Kanitz, og han fik altså sit ønske opfyldt. Han vandt i den makabre konkurrence; han blev den første, som blev jordet på kirkegården. Det blev ikke alene noteret i kirkebogen, men han fik også en gravsten, hvor hans sejr forkyndes for sene slægter.

Mens skolelæreren kom til at bo i fiskerhuset, blev den kongelige skole indrettet i et udhus, som holtzførster M. G. Schæffer hidtil havde benyttet til sine frø og skovplanter. Han fik i stedet for rådighed over et stort drivhus, der lå et stykke bag skolelærerens hus. Det skulle have været nedbrudt og sendt til Frederiksborg. Nu var Schæffer lykkelig over, at han kunne få det overladt.

I året 1827 blev skolen ombygget under stor bekostning, og der blev indrettet nye skolelokaler i husets vestlige del. Medens den gamle bygning

---

var opført i bindingsværk, blev tilbygningen bygget op med grundmur. Desværre har det ikke været muligt at finde frem til de udarbejdede planer og overslag, så det kan derfor ikke oplyses, hvem der havde forestået ombygningen, heller ikke hvor meget den kostede.

Til trods for at lærer Johan Petersen på det tidspunkt var en ældre mand på 66 år, fulgte han med interesse de nye undervisningsmetoder, der blev indført fra udlandet, især var han grebet af begejstring for den såkaldte indbyrdes undervisning (en undervisningsmetode, efter hvilken de mere fremskredne elever under lærerens tilsyn skulle undervise eller vejlede de øvrige); den nød i høj grad landsfaderens bevågenhed og blev indført i de fleste landsbyskoler. Lærer Petersen var også på dette område en foregangsmand, og han ville endda drive gymnastiske øvelser efter denne undervisningsform, ikke i en sal, det kendte man ikke dengang, men i fri luft. Dertil var en rummelig plads nødvendig.

Hidtil havde skolens elever haft en legeplads over for skolen, på den

---

anden side af vejen, men den var for lille og ubekvem og lå neden for en stejl skrænt. Den måtte derfor udvides, og 20 store træer skulle fældes, så man fik et areal på ca. 3000 kv. alen. Der havde på dette sted været indrettet en stor iskælder i slottets velmagtsdage. Den var nogle år forinden blevet fjernet, så kongen kunne tiltræde, at skolen fik overladt det areal, som man havde søgt om, uden betaling, og uden der skulle svares nogen som helst afgift. Der blev ikke udstedt noget skøde, formentlig fordi skolen på den tid var statens, og grunden kom til at høre til skolen. Senere glemte man denne ordening og regnede med, at skolen kun havde haft brugsret til pladsen. Da skolen senere blev nedlagt og ejendommen solgt, overtog forstvæsenet arealet.

Skolelæreren fik tildelt et stykke havejord. Det var en lille del af den tidligere køkkenhave, der havde hørt til slottet.

Der er bevaret et maleri af skolen, som den så ud 1836, altså få år efter ombygningen. Her ser man den plads, der var bestemt til gymnastiske

Huset før tilbygningen af havestuen. Ca. 1930

øvelser, og maleriet – malet af J. Strø – har stor interesse, fordi det viser det store drivhus, som var blevet overladt holtzførster M. G. Schæffer. Det var opført i dronning Sophie Magdalenes tid og stod endnu for ca. 60 år siden. Så stort var det, at stedets ungdom benyttede det, når der blev spillet amatørkomedie.

Lærer Johan Petersen døde i maj 1829, 67 år gammel. Han havde haft digteren Th. Thaarup som skolepatron. Ofte vandrede digteren fra sin ejendom i Smidstrup ad Folehavevej til skolen for at høre på lærer Petersens undervisning. Også andre kendte mænd har af og til færdedes i skolestuerne. Her kom biskop N. E. Balle, der var en overordentlig flittig visitator og interesseret i almueskoleundervisningen. Biskoppen havde kaldsretten til lærerembedet i Hirschholm, og det var ham, der havde kaldet lærer Petersen til embedet. Også hans efterfølger kom her, den lærde biskop Fr. Chr. Münter, en søn af Struensee's sjælesørger.

Efter lærer Petersens død kaldte biskoppen lærer Niels Chr. Møller

---

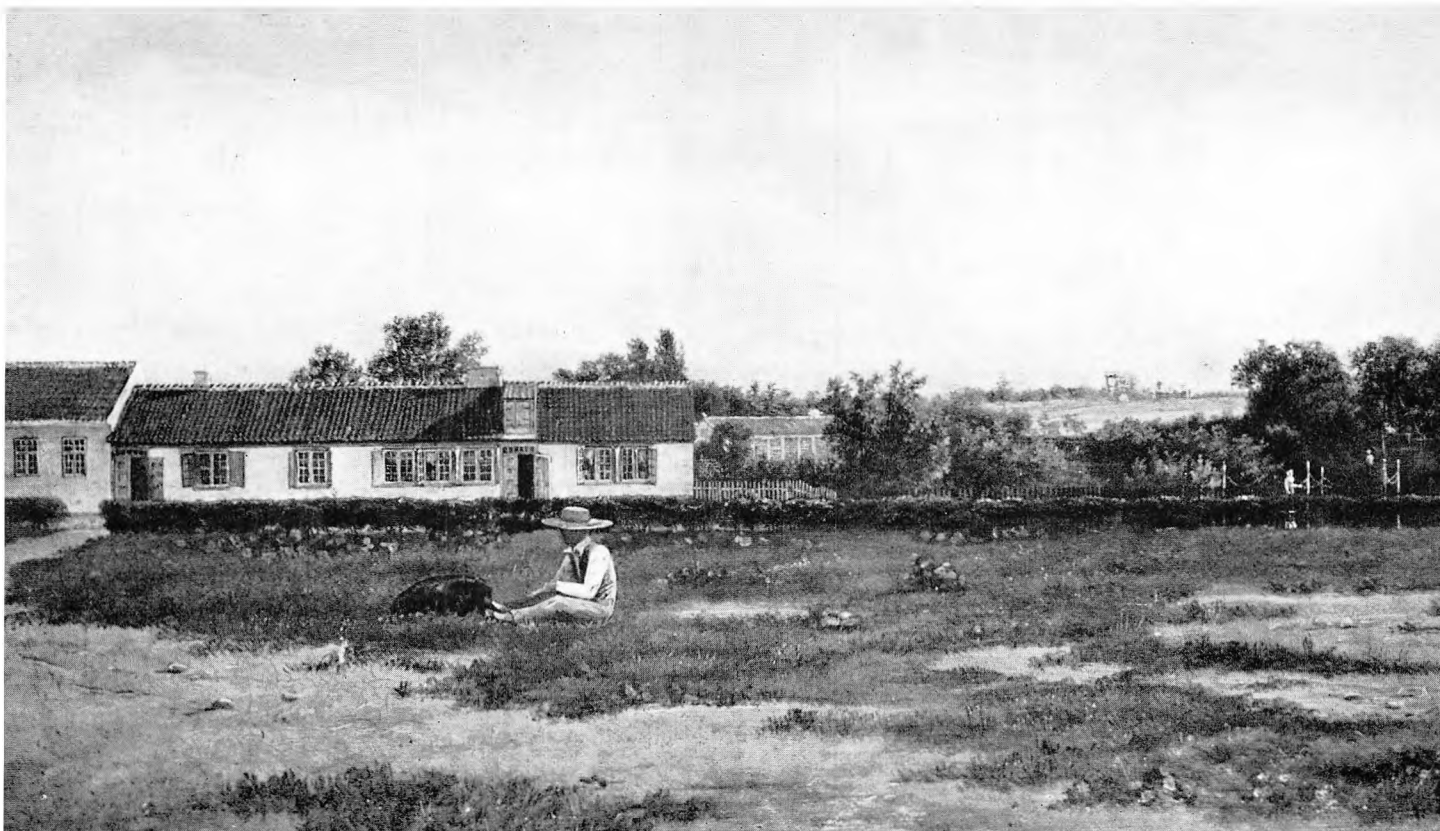
---

til det ledige embede. Mens han var lærer, henvendte sogneforstanderskabet sig til staten med et andragende om at få skolen med tilhørende skolelod overdraget mod at påtage sig den fremtidige vedligeholdelse. Skolen med skolelod hørte dengang under domænedirektionen. Det blev bevilget, og skolen blev derefter skænket kommunen 1851. Sogneforstanderskabet drog straks omsorg for at få bygningen assureret. Det ses, at den i 1817 var opført i brandforsikringsprotokollen for Lyng-Kronborg Herred med en assurancesum på 1675 rd. og i 1821 for 2160 rd. I en skrivelse til branddirektøren i Hillerød anmodede sogneforstanderskabet om hurtigst at få skolens bygning assureret i Landets Brandkasse. Det ses ikke, at overdragelsen blev tinglæst, og der er ikke blevet udstedt skøde til sogneforstanderskabet. I skrivelsen til branddirektøren hedder det, at skolebygningen er overdraget kommunen til fremtidig vedligeholdelse. »Man maa derfor formene, at den maa være Kommunen tilhørende.« Så uformelt kunne det altså ske dengang.

Da lærer Møller søgte sogneforstanderskabet om tilladelse til at skære tørv i det areal, der hørte til skolen, fik han tilladelsen, men han måtte kun skære til eget brug. Hvor dette tørveskær har været, kan vist næppe påvises i vore dage.

I 1856 tog lærer Møller sin afsked, og efter ham fik lærer Chr. P. Jacobsen embedet. I den følgende tid skete store forandringer i kommunen. Man havde ikke blot ændret byens navn fra det tyske Hirschholm til det gamle Hørsholm, men man valgte også at opgive købstadrettighederne, og Hørsholm blev en almindelig sognekommune. Det skulle senere vise sig at være en meget fornuftig vedtagelse, der åbnede mulighed for en rig udvikling i sognet. Var byen forblevet købstad, skulle landdistriktet have været udskilt. Mens Hørsholm hidtil havde været en lille stillestående by, kom der pludselig liv i den, takket være nogle dygtige forretningsfolk med initiativ. Der blev sat mange byggeforetagender i gang, og Hørsholm klædefabrik blev moderniseret. Følgen heraf blev,

*Den gamle skole på Folehavevej. T. v. skolebygningen, t. h. lærerboligen.
Maleri af J. Strø, 1836*

---

at der kom flere folk til byen, og det indvirkede på skolens børnetal. Det steg år for år, så det blev nødvendigt at reformere skolevæsenet. Kammerråd Chr. Christensen, byens ukronede konge, foreslog at bygge en ny skole, og han søgte finansministeriet om at sælge kommunen et stykke af Ridebanen, for at man kunne bygge her. Heldigvis afslog ministeriet at sælge en grund. Motiveringen var, at man ville bibeholde den smukke Ridebane. I stedet for fik kammerråden staten til at sælge et mindre areal af Slotshaven nær Hørsholm hotel. Her opførte kommunen en mindre skolebygning, beregnet til pigeskole. Hidtil var drenge og piger blevet undervist i fællesskab, ved at dele eleverne opnåede man at skaffe bedre plads i drengeskolen.

Kammerråden var klar over, at det kun var en midlertidig løsning. Allerede i 1879 havde han betegnet skolen på Folehavevej »som lidet egnet, en temmelig ringe og uhensigtsmæssig bygning«. Denne kritik tog dog særlig sigte på beboelsesbygningen. I sommeren 1886 styrtede

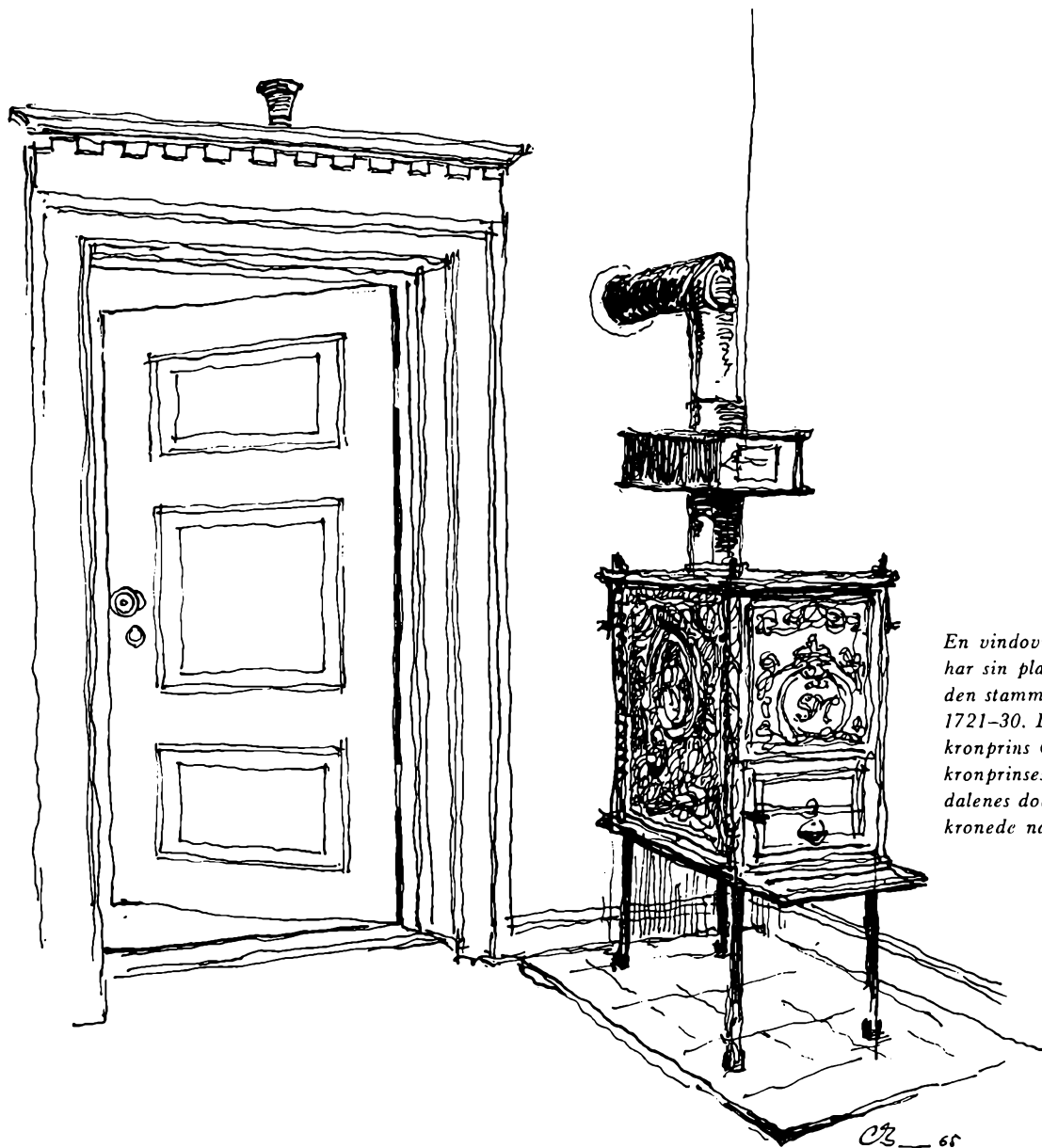
---

et udhus sammen, og Hørsholm Avis skrev i den anledning, at skolens meget gamle beboelsesbygning viste tendens til en skønne dag at ville foretage et lignende eksperiment, men »da den ikke ved, til hvilken side den vil falde, bliver den stående«.

Lærer Jacobsen tog sin afsked 1886, og i hans sted blev lærer Johan Skjoldager ansat som lærer ved drengeskolen og som kirkesanger ved Hørsholm kirke. Det var en livsglad og meget musikalsk ung lærer, men han passede ikke rigtig ind i de hørsholmske forhold. Det kom til flere sammenstød med et af skolekommissionens medlemmer, kaptajn Dinesen fra Rungstedlund, forfatterinden Karen Blixens fader, som tog sig meget af skolens sager. Da han en dag kom på besøg i skolen, fandt han læreren rygende på sin lange pipe i skolestuen. I et møde i skolekommissionen krævede han, at det blev forbudt læreren at ryge, når han underviste. Skolekommissionens to andre medlemmer, pastor Barfoed og gartner L. Nielsen, indtog et andet standpunkt; de ville ikke berøve

---

læreren den uskyldige stimulans. Sagen blev ført frem i den lokale presse, og nu fulgte en heftig pennefejde om lærerens tobaksrygning. Senere påtalte Dinesen andre forhold, som han bebrejdede læreren, bl. a. var de trægeværer, som eleverne benyttede til eksercits i gymnastiktimerne, forsvundet. Det viste sig, at drengene havde gravet dem ned i en grusgrav ved legepladsen. Der fulgte flere sammenstød, og lærer Skjoldager søgte da et andet embede og kom til Sejrø, hvor han virkede til beboernes fulde tilfredshed. Som hans efterfølger i Hørsholm ansattes lærer Fr. V. Tryde, som mange ældre i Hørsholm vil erindre. Netop på denne tid gik den store drøm, som egnens befolkning havde næret, i opfyldelse: Kystbanen var blevet en kendsgerning; den havde man kæmpet for i mange år. En sommerdag i 1897 løb det første blomsterkransede tog fra den grønne skov ind på Rungsted station. Det var, som en ny tid kom brusende til egnen, og denne dag kom til at danne epoke i sognets historie. Nu begyndte spekulationen at gribe alle, der

En vindovn, som endnu har sin plads i huset; den stammer fra tiden 1721-30. Den bærer kronprins Christians og kronprinsesse Sophie Magdalenes dobbeltportræt og kronede navnetræk.

---

ejede jord, og alle, der kunne bygge huse. Håndværkerne lagde for, de sindige bønder fulgte efter. Sagførere gik rundt med ofre fra hovedstaden, opfyldt af naturbegejstring. Kommunens indbyggertal steg stærkt, og i løbet af få år blev Hørsholm-egnen forvandlet fra en landlig idyl til et moderne villakvarter.

Naturligvis undgik skoleforholdene ikke at blive berørt af den stærke udvikling. År for år steg skolens elevtal så voldsomt, at det var bydende nødvendigt at bygge en ny skole. Sognerådet erhvervede en byggegrund i Kohaveallé – nu Rungstedvej – og her byggede man en skole, der blev indviet under festlige former den 29. november 1897.

Den gamle skole på Folehavevej blev stillet til offentlig auktion og solgt til planteskoleejer, gartner Lars Nielsen, der fik skøde på den d. 27. august 1898. Samme dag lod han tinglæse en skifteudskrift som adkomst for sin hustru Cecilie Nielsen, og der blev ligeledes tinglæst en skifteudskrift som adkomst til særeje for ægteparrets eneste datter, fru

---

Cecilie Thorup, gift med den senere højesteretsdommer Viggo Thorup. Lars Nielsen havde 1875 af staten forpagtet Hørsholm planteskole, efter at landinspektør Aug. Søht havde ophørt med at drive denne virksomhed. Med stor dygtighed ledede den nye forpagter planteskolen, så den blev anset for en af de bedste i Nordeuropa. Han var gift med Cecilie Svane, datter af fhv. skibsfører Svane fra Marstal. I deres gæstfrie hjem kom mange havebrugsfolk og arkitekter, bl. a. den kendte landskabsgartner Edv. Glæsel, professor Nyrop og kgl. bygningsinspektør Martin Borch. Gartner Lars Nielsen boede i den sydlige del af Kavalerbygningen, og han rådede over en stor gårdsplads, hvor der var en lang staldbygning med plads til både heste og køer.

Da gartner Nielsen overtog den gamle skole, havde den samme udseende som på J. Strø's maleri. Mod øst lå lærerboligen, en gammel bindingsværksbygning, og sammenbygget med denne lå selve skolebygningen, der rummede et stort skolelokale med tre vinduer ud mod Folehavevej.

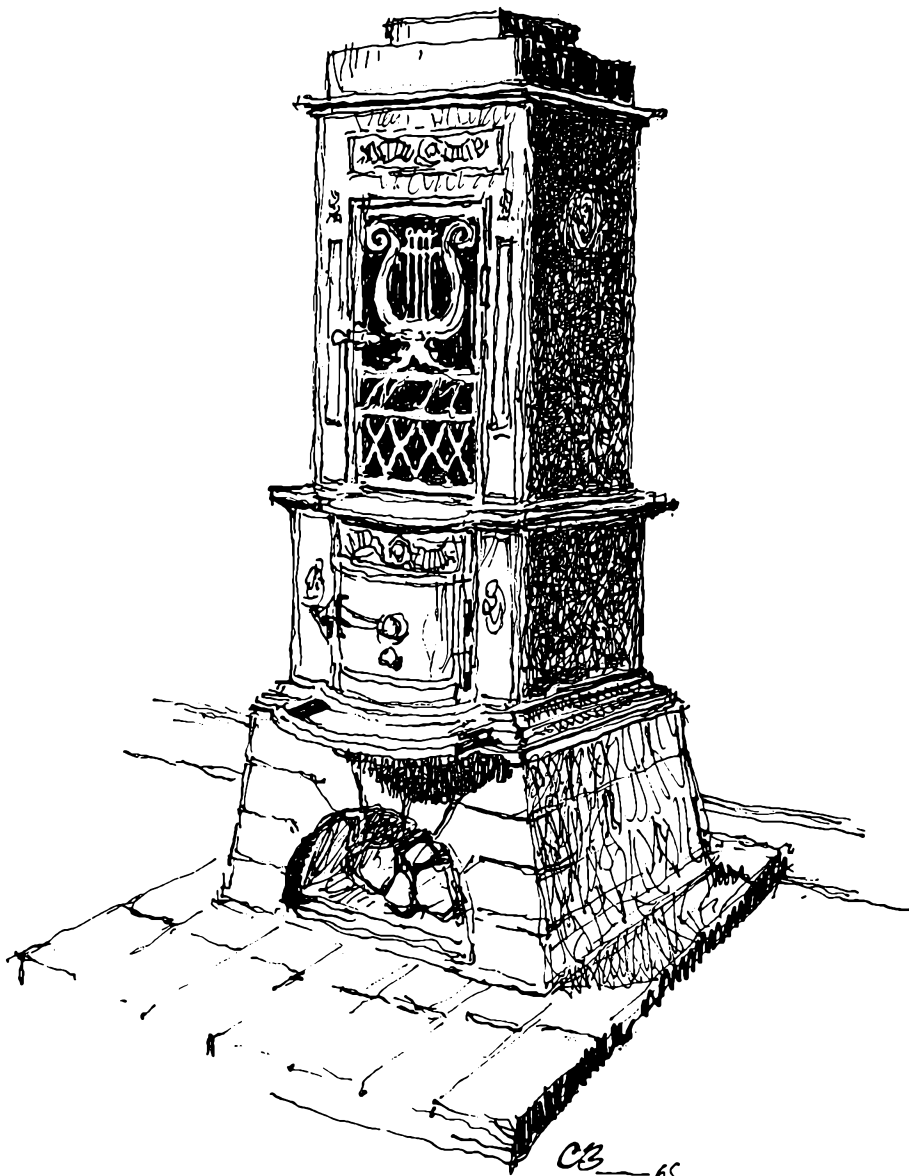
Da førstelærer Fr. V. Tryde flyttede ud af lærerboligen, lejede gartner Nielsen boligen ud til en frk. Kanitz, barnebarn af den malermester Kanitz, som tidligere er blevet omtalt. Bygningen var imidlertid meget forfalden, det var for kostbart at sætte den i stand, og gartner Nielsen lod den derfor rive ned.

Skolebygningen indrettede Lars Nielsen til bolig for nogle af sine medarbejdere i planteskolen.

I 1904 afstod gartner Nielsen sin planteskole til Jens Bornø, og han kom til at bo i skolebygningen. Da han skulle giftes, var lejligheden for lille, og det var nødvendigt at opføre en tilbygning.

Gartner Nielsen døde 1909, og det var da hans enke, der lod huset ombygge. Arkitekt Christen Borch udarbejdede de nødvendige tegninger, og han foreslog, at der fandt en tilbygning sted i husets østre ende, en tilbygning på 6½ alen i to etager. Der blev derved indrettet et køkken, en spisestue samt et soveværelse.

---

*En gammel brændeovn,
der sikkert har opvarmet
skolestuen, og som står
i huset endnu.*

Planteskoleejer J. Bornø boede her, indtil han under første verdenskrig byggede sin store villa på Folehavevej nær planteskolen. Derefter flyttede gartner Nielsens datter og svigersøn, dommer Viggo Thorup, ind i huset. Efter krigen tog dommer Thorup og hans frue ophold i København, og huset blev lejet ud til pastor Friis's gamle blinde broder, der boede her nogle år med en ældre husholderske. Efter hans død blev den gamle skole udlejet til ingeniør Kjølhede. Han kom kun til at bo her få år, da han pludselig døde, og hans enke flyttede fra egnen med sine børn.

Fru Anna Thorup solgte sin ejendom i oktober 1928 til folketingsmand, lektor Hartvig Frisch. Det drejede sig om matr. numrene 18 b, 19 og 20 b, heraf er nr. 19 den tidligere degnelod. Ejendomsskylden var dengang 9000 kr.

Hartvig Frisch foretog forskellige forbedringer ved huset. Der blev indlagt centralvarme, og 1936 lod han arkitekt A. P. Christensen, Hørsholm,

---

udarbejde tegninger til en tilbygning, der indeholdt en stor dagligstue og en altan ovenover. Der blev samtidig foretaget andre mindre forandringer i den ældre del af bygningen, bl. a. blev der opsat en ny tagkvist. Hartvig Frisch var kommet til at holde af egnen, og ofte gik han tur i den smukke slotspark. Når han en sommermorgen stod på altanen uden for soveværelset, kunne han blive begejstret af det smukke syn, der mødte ham. »Hvor er her smukt!« udbrød han engang. »Vi digter for lidt.«

Han fandt arbejdsro på dette sted, ro til at skrive, og mens han boede her, fik han en enestående karriere som skolemand, videnskabsmand, politiker og undervisningsminister. Alt dette krævede en utrolig energi og næsten overmenneskelig flid. Da han i besættelsesårene blev tvunget til at nedlægge sit arbejde i rigsdagen, skrev han sin disputats: »Athens Statsforfatning«.

Hartvig Frisch og forfatteren af dette skrift havde en fælles opgave at

---

løse i disse år, og vi mødtes jævnligt. Han svigtede aldrig noget møde, og når det var afsluttet, hastede han hjem for at fortsætte sit arbejde. Jeg besøgte ham i hans store arbejdsstue, hvor et kæmpemæssigt bord fyldte op, dækket med manuskripter og bøger. Vi drøftede naturligvis ofte tidens vanskelige problemer, og selv om vi på enkelte områder ikke var enige, lærte jeg at respektere ham. Han var en idealist, man beundrede; der kunne undslippe ham et suk: »Hvad bliver der af vore drømme?« Han fortalte engang et lille morsomt træk fra den tid, han sled med sin disputats. Det kneb med brændselet, og han måtte arbejde i stuen, hvor fru Edith Frisch og datteren Mimi også holdt til. En dag bemærkede han, at de to for at kunne komme i forbindelse med hinanden havde udviklet et særligt fingersprog, de undgik derved at forstyrre ham. Det udløste en befriende latter, og han søgte fra nu af at undgå, at de skulle føle sig trykket af hans arbejde.

Der kom mange betydelige mænd og kvinder i det gæstfrie hjem.

Johannes V. Jensen hørte til husets venner, ofte kom Karen Blixen på besøg, og endvidere kan nævnes Otto Gelsted, Harald Herdal, svogeren Mogens Lorentzen, professor Frithjof Brandt, Poul Henningsen, bogsamleren, kontorchef M. K. Nørgaard, direktøren for Gyldendals Forlag Ingeborg Andersen, kendte politikere som Hans Hedtoft, H. C. Hansen og mange mange flere. Berømte var de st. hansfester, der blev holdt med bål i haven og åndfulde taler. Hartvig Frisch var selv den, der med sit strålende vid førte an i denne kreds af intelligente mennesker.

Den 11. februar 1950 døde Hartvig Frisch på Militærhospitalet i København. Hans venner satte ham et smukt og uforgængeligt minde i bogen: »Hartvig Frisch, hans Personlighed og hans Gerning«.

Hans trofaste hustru overlevede ham kun få år, og datteren Mimi, gift med tandlæge Baggesen, arvede den gamle skole og solgte den i sommeren 1954 til direktør Finn Rosetzky, der sammen med sin frue, født Flensborg, værner om det gamle hus og de minder, der knytter sig til det.

*Huset set fra
kavalerbygningens
gård ud mod
Folehavevej.*

Billedmaterialet til illustrationerne på siderne 9, 17 og 21 udlånt af
Hørsholm Egns Museum.

Illustrationen på side 13 reproduceret efter foto i privat eje.

Illustrationen på side 25 reproduceret efter maleri i privat eje.

Bogen er trykt i 700 eksemplarer, hvoraf 400 er nummererede.

Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn har fået overladt et eksemplar til hver
af foreningens medlemmer.

Bogen er sat med Baskerville 12 punkt hos Magnus Pedersens bogtrykkeri,
og trykt hos Weile & Sønners Eftf., København.

Bogbinderarbejdet er udført hos Harry Fløistrup, København.

Tegningerne er udført af Claus Bering.

Clicheerne er udført af Bernh. Middelboe's Reproduktionsanstalt.

Typografien af Jørgen Iversen.

Dette eksemplar er nr.

